

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 października 2013 r. Sąd Rejonowy w Zgierzu, w sprawie z wniosku Miasta Ł. z udziałem W. P., B. J., I. M., M. M. (1), P. M., Skarbu Państwa – Wojewody (...) i Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Łodzi, oddalił skargę o wznowienie postępowania w sprawie I Ns 990/06 Sądu Rejonowego w Zgierzu, natomiast wznowił postępowanie w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu i odrzucił złożone w nich wnioski o stwierdzenie nabycia spadku po K. M. i A. M.. Ponadto Sąd obciążył uczestnika postępowania W. P. obowiązkiem zwrotu wydatków związanych z opinią biegłego, przyznał reprezentującemu go pełnomocnikowi z urzędu zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej oraz ustalił, że każda ze stron ponosi w pozostałym zakresie koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Przed wydaniem powyższego rozstrzygnięcia Sąd I instancji ustalił, że K. M. zmarł w dniu 11 października 1966 r. w Z. – nie sporządzając testamentu - i pozostawił po sobie żonę A. M. i jedyne go syna B. M.; z kolei A. M. również nie sporządziła testamentu, zmarła w dniu 9 stycznia 1984 r. jako wdowa i pozostawiła jedyne go syna B. M.. Następcami prawnymi nieżyjącego już B. M. są jego wnuki: I. M., P. M. i M. M. (1).

Postanowieniem z dnia 27 grudnia 2007 r. Sąd Rejonowy w Zgierzu w sprawie I Ns 990/06 z wniosku Miasta Ł. stwierdził, że spadek po K. M. na podstawie ustawy nabyli w równych częściach: jego żona A. M. i jego syn B. M., natomiast spadek po A. M. na podstawie ustawy nabył w całości jej syn B. M.. Jednak już w dniu 4 września 2007 r. W. P. złożył do Sądu Rejonowego w Zgierzu wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po K. M. na podstawie jego własnoręcznego testamentu; postępowanie w sprawie I Ns 1058/07 zakończyło się wydaniem postanowienia z dnia 3 marca 2008 r. stwierdzającego, że spadek po K. M. w drodze dziedziczenia testamentowego nabyła w całości C. P.. Ponadto w dniu 10 lipca 2008 r. zapadło przed Sądem Rejonowym w Zgierzu w sprawie I Ns 695/08 z wniosku W. P. postanowienie stwierdzające, że spadek po A. M. na podstawie jej testamentu nabył w całości W. P.. Ustalono jednak, że wyżej wymienione testamenty nie zostały w rzeczywistości sporządzone i podpisane odpowiednio przez K. M. i A. M., a w postępowaniu karnym związany z tym zarzut popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 65 k.k. postawiono M. S. i W. P..

W oparciu o powyższy stan faktyczny Sąd I instancji wywiódł, że art. 403 § 1 pkt. 1 k.p.c. uzasadnia wznowienie postępowania, jeżeli postanowienie orzekające co do istoty sprawy zostało oparte na dokumencie podrobionym lub przerobionym; zgromadzony materiał dowodowy daje podstawy do przyjęcia istnienia tej podstawy wznowienia w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu, jako że przedstawione testamenty spadkodawców nie zostały w rzeczywistości przez nich sporządzone. Zdaniem Sądu meriti, dla wznowienia postępowania nie jest konieczne stwierdzenie faktu przerobienia lub podrobienia dokumentu wyrokiem karnym. Sąd badał jedynie tę przesłankę wznowienia, ponieważ jedynie ona została powołana przez skarżącego, co ogranicza zakres kognicji Sądu z uwagi na treść art. 412 § 1 k.p.c. – a wobec tego inne podstawy wznowienia postępowania nie były w ogóle badane w rozpoznawanej sprawie. Sąd Rejonowy wskazał, że wobec faktu, iż podrobienie testamentów spadkodawców nie miało żadnego wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie I Ns 990/06 Sądu Rejonowego w Zgierzu, a orzeczenie w niej wydane odpowiada prawu i rzeczywistemu stanowi faktycznemu, nie było podstaw do jego wznowienia tego postępowania i skarga w tym zakresie musiała ulec oddaleniu. Natomiast zważywszy, że w pozostałych sprawach, których dotyczyła skarga, orzeczenia zostały oparte na podrobionych testamentach, postępowania w nich zostały wznowione, a zaskarżone orzeczenia uchylone; same wnioski wszczynające postępowanie należało odrzucić w związku z tym, że dotyczyły nabycia spadku po tych samych osobach, po których spadkobranie stwierdzono w sprawie I Ns 990/06 Sądu Rejonowego w Zgierzu. Ponadto Sąd uznał, że koszty dowodu z opinii biegłego grafologa powinien pokryć uczestnik postępowania W. P., ponieważ tylko jego stanowisko zadecydowało o konieczności przeprowadzenia tego dowodu, a jego interesy pozostają w sprzeczności z interesami pozostałych stron; w pozostałym zakresie strony winny ponieść koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie – ze względu na treść art. 520 § 1 k.p.c.

Przedmiotowe orzeczenie zaskarżył apelacją uczestnik postępowania W. P. w zakresie rozstrzygnięcia wznawiającego postępowanie w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu, a także co do obciążenia go obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania, wnosząc o odrzucenie, ewentualnie oddalenie, skargi w tym zakresie oraz o nieobciążanie go kosztami postępowania pierwszoinstancyjnego. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

- art. 524 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie;
- art. 403 § 1 pkt. 1 k.p.c. poprzez wadliwą wykładnię i niewłaściwe zastosowanie;
- art. 407 § 1 k.p.c. w związku z art. 410 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie;
- art. 409 k.p.c. w związku z art. 410 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie.

W uzasadnieniu złożonej apelacji skarżący podniósł, że w myśl art. 524 § 2 k.p.c. skarżący – jeśli nie brał udziału w postępowaniu nieprocesowym, a jest zainteresowanym w sprawie - może domagać się jego wznowienia tylko w przypadku, gdy wydane postanowienie narusza jego prawa. Sąd zatem w pierwszej kolejności zobowiązany jest ustalić, czy ta podstawa wznowienia zachodzi, a od jej istnienia uzależniona jest legitymacja procesowa skarżącego. W rozpoznawanej sprawie natomiast, zdaniem apelującego, Miasto Ł. nie wykazało, że jest podmiotem zainteresowanym w sprawie w rozumieniu art. 510 k.p.c., ani też nie powołało się na naruszenie swoich praw wskutek wydania orzeczeń w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu. Dodatkowo skarżący powołał się na to, że skarżący nie uprawdopodobnił zachowania wynikającego z art. 407 § 1 k.p.c. trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi, liczonego od dnia uzyskania wiadomości po zaskarżonych orzeczeniach.

W odpowiedzi na apelację uczestniczka postępowania I. M. wniosła o jej oddalenie. Dodatkowo na rozprawie przed Sądem Okręgowym w dniu 13 czerwca 2014 r. identyczne stanowisko zajęli M. M. (1) i Prokurator Prokuratury Okręgowej w Łodzi, a pełnomocnik skarżącego wniósł o zasądzenie na jego rzecz zwrotu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił dodatkowo następujący stan faktyczny:

Miasto Ł. nie było uczestnikiem postępowania w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu (postanowienie, k. 25 załączonych akt sprawy I Ns 1058/07 Sądu Rejonowego w Zgierzu; postanowienie, k. 15 załączonych akt sprawy I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu).

Miasto Ł. zarządza od lat 70-tych wchodzącą w skład spadku po K. i A. M. nieruchomością położoną w Ł. przy ul. (...) w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia – i tym też motywowało swój interes prawny, wnosząc o stwierdzenie nabycia spadku po tych osobach w sprawie I Ns 990/06 Sądu Rejonowego w Zgierzu (okoliczność uznana za przyznaną w oparciu o art. 230 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.; wniosek wszczynający postępowanie, k. 2 – 3 załączonych akt sprawy I Ns 990/06 Sądu Rejonowego w Zgierzu).

Fakt sprawowania zarządu nad wchodzącą w skład spadku nieruchomością przez skarżącego Sąd uznał za przyznany, mając na uwadze wyniki całej rozprawy; w piśmie procesowym z dnia 28 czerwca 2010 r. uczestnik postępowania W. P. nie kwestionował tej okoliczności co do zasady, wyrażał jedynie wątpliwości co tego, czy zarząd ten jest należycie sprawowany w interesie właścicieli, przytaczając okoliczności, które, jego zdaniem, przeczą temu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie może zostać uwzględniona. Chociaż części zarzutów w niej podniesionych można przyznać słuszność, to jednak zaskarżone postanowienie odpowiada prawu, mimo całkowicie chybionej treści rozważań prawnych zawartych w uzasadnieniu tego orzeczenia. W pierwszej kolejności stwierdzić trzeba jednak, że ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji są prawidłowe – nie kwestionował ich też skarżący – i Sąd odwoławczy przyjmuje je za swoje, po dokonaniu niezbędnych, powyższych uzupełnień.

W pierwszej kolejności zaznaczyć trzeba, że rację ma Sąd Rejonowy, zwracając uwagę na treść art. 412 § 1 k.p.c. – mającego w postępowaniu nieprocesowym odpowiednie zastosowanie poprzez art. 13 § 2 k.p.c. – z której wynika, że sprawę rozpoznaje się na nowo w granicach, jakie zakreśla podstawa wznowienia. Zdaniem Sądu odwoławczego jednak, zupełnie chybione było dokonane ustalenie, że podstawą taką było jedynie oparcie wydanych orzeczeń na dokumencie przerobionym. Istotnie, na rozprawie w dniu 18 stycznia 2011 r. skarżący powołał ją, odwołując się do treści art. 403 § 1 pkt. 1 k.p.c.; nie zmienia to jednak faktu, że na tej samej rozprawie, a przede wszystkim już w pismach wszczynających postępowanie, zwracał uwagę przede wszystkim na fakt istnienia kilku orzeczeń stwierdzających nabycie spadku po tych samych spadkodawcach. Powszechnie przyjmuje się w doktrynie i orzecznictwie, że związanie Sądu podniesionymi w skardze podstawami wznowienia postępowania oznacza, iż Sąd nie jest władny brać z urzędu pod uwagę podstaw niewskazanych w skardze, powołana podstawa nie może być przez skarżącego zmieniona na inną, natomiast nie jest wykluczone powoływanie w toku postępowania nowych podstaw wznowienia, jeśli zostaną zachowane warunki jej dopuszczalności, w tym także w zakresie terminu z art. 407 § 1 k.p.c. (tak np. D. Zawistowski [w:] „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz” tom II pod red. H. Doleckiego i T. Wiśniewskiego, LEX 2013, teza 5 do art. 410). Powyższe oznacza, że – choć Sąd mógł przyjąć, że Miasto Ł. „rozszerzyło” zakres podstaw wznowienia o fakt podrobienia testamentów - to jednak „pierwotną” podstawą było w rozpoznawanej sprawie istnienie kilku orzeczeń dotyczących tych samych spadkobrań, a decyzja samego skarżącego, który na rozprawie wskazał inną podstawę, nie może zniweczyć skutków procesowych związanych z brzmieniem skargi wszczynającej postępowanie. W konsekwencji zadaniem Sądu meriti było rozpoznanie sprawy także w granicach zakreślonych przez „pierwotną” podstawę wznowienia.

Dla zanalizowania prawidłowości zastosowania przez Sąd Rejonowy przepisów prawa do ustalonego stanu faktycznego przydatne okazały się przede wszystkim rozważania Sądu Najwyższego zawarte w uchwale składu 7 sędziów z dnia 10 lipca 2012 r., III CZP 81/11, OSNC Nr 1 z 2013 r., poz. 1, które Sąd odwoławczy rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela. Zreferowanie ich należałoby rozpocząć od oczywistej konstatacji – niedostrzeżonej jednak przez Sąd meriti - że w postępowaniu nieprocesowym podstawą prawną wznowienia postępowania jest art. 524 k.p.c. i kwestie zasadności oraz dopuszczalności złożonej skargi należy rozpatrywać przede wszystkim na gruncie tego przepisu. Art. 524 § 1 in fine k.p.c. stwierdza wyraźnie, że wznowienie nie jest możliwe, jeżeli postanowienie kończące postępowanie może być zmienione lub uchylone na innej drodze. W powołanym orzeczeniu SN wskazano jednocześnie, że art. 679 k.p.c., znajdujący zastosowanie w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, nie może być podstawą prawną uchylecia postanowień stwierdzających dziedziczenie po tym samym spadkodawcy. Prawidłowa wykładnia art. 679 § 3 k.p.c. w związku z art. 677 k.p.c. prowadzi do wniosku, że rezultatem postępowania przewidzianego przez art. 679 k.p.c. – jak w przypadku każdego postępowania unormowanego przepisami rozdziału 8 działu IV tytułu II księgi drugiej Kodeksu postępowania cywilnego – musi być określenie w orzeczeniu końcowym osoby uprawnionej do dziedziczenia, nie zaś wyłącznie uchylenie wydanego uprzednio orzeczenia. Oznacza to, że w przypadku istnienia dwóch lub więcej orzeczeń stwierdzających nabycie spadku po tym samym spadkodawcy nie zachodzi szczególna sytuacja wyłączająca zastosowanie art. 524 k.p.c., a zaistniała sytuacja powinna zostać rozwiązana w trybie przepisów normujących wznowienie postępowania. Zupełnie odmiennie należałoby natomiast ocenić wznowienie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku z powołaniem się na podrobienie testamentu będącego podstawą wydania orzeczenia w danej sprawie; wykazanie tej okoliczności jest równoznaczne z przedstawieniem dowodu, że osoba, która uzyskała stwierdzenie, nie jest w rzeczywistości spadkobiercą, co uzasadnia wszczęcie postępowania o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku w rozumieniu art. 679 k.p.c., a wyłącza, stosownie do art. 524 § 1 in fine k.p.c., dopuszczalność skargi o wznowienie postępowania.

Rację ma apelujący, że Sąd I instancji bezzasadnie zaniechał analizy stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy na gruncie art. 524 k.p.c., który przewiduje pewne wstępne przesłanki dopuszczalności i zasadności wznowienia postępowania w sprawie. Jeśli nawet – jak ustalono powyżej – art. 524 § 1 in fine k.p.c. nie wyłącza możliwości wniesienia skargi w przypadku, gdy postawą wznowienia jest istnienie kilku orzeczeń stwierdzających nabycie spadku po tym samym spadkodawcy, to należy zważyć, że skargę o wznowienie postępowań w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu złożyła osoba niebiorąca w nich udziału, co jest okolicznością relewantną prawnie w świetle art. 524 § 2 k.p.c. (tak w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 10 lipca 2012 r., III CZP 81/11,

OSNC Nr 1 z 2013 r., poz. 1 lub w postanowieniu SN z dnia 22 listopada 2012 r., II CSK 697/11, niepubl.). Przepis ten przyznaje podmiotowi niebiorącemu udziału w postępowaniu legitymację do wniesienia skargi tylko wówczas, gdy jest on osobą zainteresowaną w sprawie, a ponadto – jeżeli wydane postanowienie narusza jego prawa; wówczas stosuje się odpowiednio przepisy o wznowieniu postępowania z powodu pozbawienia możliwości działania. To zagadnienie jest osią wywodów apelacji, w której uczestnik postępowania wywodzi, że właściwe zastosowanie przez Sąd Rejonowy art. 524 § 2 k.p.c. doprowadziłoby do wniosku, że Miastu Ł. nie służyła legitymacja procesowa do złożenia skargi w sprawach, których apelacja dotyczy.

Sąd odwoławczy jednak nie zgadza się z apelującym. Należy zwrócić uwagę na okoliczności, na które powołuje się Miasto Ł. w swoich pismach wszczynających postępowanie, a mianowicie na fakt sprawowania zarządu nieruchomością należącą do spadku po K. i A. M. na zasadach prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia. W ten sposób podmiot ten motywował także swój interes prawny w złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po tych osobach w sprawie I Ns 990/06 Sądu Rejonowego w Zgierzu; istnienie po jego stronie legitymacji procesowej w tym postępowaniu nie wzbudziło wątpliwości Sądu rozpoznającego sprawę. Trzeba zgodzić się z tym, że Miasto Ł. jest podmiotem zainteresowanym w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po K. i A. M. w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c. i art. 524 § 2 k.p.c. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia nakłada na prowadzącego te sprawy określone obowiązki względem osoby, której sprawy są prowadzone – a należy do nich przede wszystkim zawiadomienie jej o prowadzeniu jej spraw, złożenie rachunku z wykonanych czynności i wydanie wszystkiego, co zostało w związku tym uzyskane (art. 753 § 1 i 2 k.c.). Nie ma zatem najmniejszych wątpliwości, że wynik postępowania w sprawie spadkowej dotyczył praw Miasta Ł., jako że zmierzał do ustalenia stanu prawnego nieruchomości, co w konsekwencji pozwoliłoby Miastu wywiązać się ze swoich obowiązków względem właściciela rzeczy; oznacza, to, że było ono zainteresowane uzyskaniem wszczęciem postępowania i uzyskaniem rozstrzygnięcia mającego pośredni wpływ na jego sferę prawną. Te same okoliczności przemawiają za ustaleniem, że istnienie dwóch lub więcej – zwłaszcza różnej treści – orzeczeń stwierdzających dziedziczenie po K. i A. M. narusza prawa skarżącego. Fakt taki stwarza oczywistą niepewność w zakresie stanu prawnego nieruchomości, uniemożliwiając należyte wywiązanie się przez prowadzącego cudze sprawy bez zlecenia ze swoich obowiązków, ewentualnie narażając go na zarzut niewłaściwego wywiązania się z nich w przypadku, gdyby uczynił to wobec osoby, która ostatecznie okaże się nie być spadkobiercą, mimo dysponowania prawomocnym orzeczeniem Sądu. Istnienie w obrocie prawnym dwóch prawomocnych orzeczeń zapadłych w tym samym przedmiocie stwarza niewątpliwe naruszenie sfery prawnej osób, których prawa i obowiązki zależą od treści rozstrzygnięcia danej kwestii; wydanie bowiem postanowienia stwierdzającego w sposób odmienny od poprzednio wydanego orzeczenia, kto jest właścicielem nieruchomości - a tym samym wierzycielem Miasta Ł. z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia – wpływa na prawa i obowiązki tego podmiotu jako dłużnika. Nie można zgodzić się z apelującym, że przy wniesieniu skargi skarżący nie wskazał takiej podstawy wznowienia oraz okoliczności uzasadniających naruszenie jego praw w rozumieniu art. 524 § 2 k.p.c.; powołane zostały one w piśmie procesowym z dnia 28 stycznia 2010 r. stanowiącym uzupełnienie braków formalnych skargi. O ile zatem trzeba przyznać apelującemu rację, że Sąd I instancji naruszył art. 524 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, to jednak prawidłowe zastosowanie tego przepisu nie prowadzi do zgodnego z wnioskami apelacji odrzucenia bądź oddalenia skargi.

Wobec wynikającej z art. 524 § 2 k.p.c. dopuszczalności wznowienia postępowania w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu należy zastosować przepisy o wznowieniu z powodu pozbawienia Miasta Ł. możliwości działania w tych postępowaniach; Sąd musi jednak po wznowieniu uwzględnić powagę rzeczy osądzonej wcześniejszych postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku (tak w uzasadnieniu uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 10 lipca 2012 r., III CZP 81/11, OSNC Nr 1 z 2013 r., poz. 1). Bezcelowe jest natomiast badanie tego, które z orzeczeń jest zgodne z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, co w rozpoznawanej sprawie przejawiało się w czynieniu przez Sąd meriti ustaleń w przedmiocie podrobienia przedłożonych testamentów K. i A. M.. Po pierwsze – jak już powiedziano wyżej – w świetle art. 524 § 1 in fine k.p.c. taka okoliczność w ogóle nie mogłaby być podstawą wznowienia postępowania, a jedynie wszczęcia postępowania o zmianę postanowienia spadkowego; powszechnie przyjmuje się, że wyłączenie to, mimo zamieszczenia go w art. 524 § 1 k.p.c., ma zastosowanie również w przypadkach przewidzianych w § 2 tego artykułu. Po drugie natomiast, w przypadku wznowienia postępowania ze względu na kolizję prawomocnych

orzeczeń odnoszących się do spadkobrania po tej samej osobie kwestia, czy i którekolwiek z nich jest zgodne albo niezgodne z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, jest obojętna. Uchylenie późniejszego prawomocnego postanowienia z powodu jego kolizji z wcześniej wydanym prawomocnym postanowieniem dotyczącym tego samego spadkobrania nastąpi nawet wtedy, gdy orzeczenie późniejsze będzie zgodne z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, a wcześniejsze temu stanowi nie odpowiada. Co więcej, w omawianym wypadku uzasadnione jest wzruszenie późniejszego prawomocnego orzeczenia, chociażby było ono zgodne z wcześniejszym prawomocnym orzeczeniem, a oba postanowienia - zgodne z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym. Także zatem i w tym wypadku ma rację apelujący, że Sąd I instancji naruszył art. 403 § 1 pkt. 1 k.p.c., stosując ten przepis w rozpoznawanej sprawie mimo braku do tego podstaw. Tak było rzeczywiście, jednak nie zmienia to faktu, że istnienie wcześniejszego prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po K. i A. M. wydanego w sprawie I Ns 990/06 Sądu Rejonowego w Zgierzu uzasadniało w ustalonych okolicznościach wznowienie postępowania w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 tego Sądu, a następnie w oparciu o art. 412 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. uchylenie zapadłych w tych postępowaniach orzeczeń i odrzucenie wniosków – a to z uwagi na treść art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Można podkreślić jeszcze raz, że ustalone przez Sąd podrobienie testamentów obu spadkodawców nie było okolicznością mającą jakiegokolwiek znaczenie dla treści rozstrzygnięcia sprawy. Uchylenie późniejszego prawomocnego orzeczenia musiałoby nastąpić także i wówczas, gdyby to ono odpowiadało rzeczywistemu stanowi faktycznemu i prawnemu, zaś podstawą wcześniejszego był podrobiony testament; natomiast osoby uprawnione mogłyby się ubiegać o zmianę tego wcześniejszego rozstrzygnięcia w trybie art. 679 k.p.c., w którym to postępowaniu istotnie podrobienie testamentu okazałoby się okolicznością relewantną prawnie.

Nie można natomiast podzielić podniesionych w apelacji zarzutów naruszenia art. 407 § 1 k.p.c. i art. 409 k.p.c. w związku z art. 410 § 1 k.p.c.; W. P. upatruje niezastosowania tych przepisów przez Sąd w fakcie nieodrżucenia złożonej skargi mimo niewskazania w niej podstawy wznowienia postępowania i niezachowania trzymiesięcznego terminu do jej złożenia. Trzeba tu jednak przypomnieć, że pierwsze pismo w rozpoznawanej sprawie zostało złożone do Sądu Rejonowego w Zgierzu w dniu 2 grudnia 2009 r. (data stempla pocztowego, k. 7); w piśmie tym opisano fakt wydania różnych postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku po K. i A. M. i zawarto wnioski o wyjaśnienie przez Sąd tej sytuacji. Przewodniczący nie potraktował jednak tego pisma jako wszczynającego postępowanie i nie wezwał jego autora – zgodnie ze swoim obowiązkiem wynikającym z art. 130 § 1 k.p.c. – do uzupełnienia braków formalnych poprzez m.in. sprecyzowanie osnowy wniosków pisma. Gdyby takie wezwanie zostało wysłane, uzupełnienie braków w zakreślonym terminie wywoływałoby w myśl art. 130 § 3 k.p.c. skutki procesowe od chwili jego wniesienia; oczywiście nie można wykluczyć, że wskazanie przez Miasto Ł., że pismo jest skargą o wznowienie postępowania, wywołałoby potrzebę kolejnego wezwania do uzupełnienia braków formalnych wymienionych w art. 409 k.p.c. Stało się jednak inaczej, a sprawa została zarejestrowana i odpowiednim repertorium i nadano jej bieg dopiero po złożeniu przez skarżącego z własnej inicjatywy w dniu 10 lutego 2010 r. kolejnego pisma procesowego. W piśmie tym wyraźnie wskazano, że poprzednie pismo należy potraktować jako skargę o wznowienie postępowania, a także powołano okoliczności wskazujące na istnienie ustawowej podstawy wznowienia w postaci istnienia kilku postanowień stwierdzających nabycie spadku po tych samych osobach oraz fakty świadczące o interesie skarżącego w wyjaśnieniu kwestii spadkobrania po K. i A. M. i o naruszeniu sfery jego interesów prawnych przez pozostawanie w obrocie kilku orzeczeń ustalających dziedziczenie po tych osobach w sposób rozbieżny; wspomniano tam także, że o istnieniu tych postanowień skarżący dowiedział się w dniu 16 października 2009 r. w wyniku badania księgi wieczystej nieruchomości wchodzącej w skład spadku i danych ewidencyjnych. W ocenie Sądu odwoławczego pismo będące skargą o wznowienie postępowania zostało wniesione już w dniu 2 grudnia 2009 r.; nie jest z pewnością winą skarżącego, że Przewodniczący Wydziału nie podjął żadnych czynności zmierzających do usunięcia braków formalnych pisma i nadaniu sprawie dalszego biegu. Wobec braku wezwania do uzupełnienia braków formalnych nie sposób zastosować w tym przypadku konsekwencji z art. 130 § 2 k.p.c., w szczególności przyjąć, że złożone pismo nie wywołuje dalszych skutków; uzupełnienie braków formalnych nawet po upływie dwóch miesięcy było dopuszczalne i skuteczne wobec niezakreślenia autorowi pisma w sposób przewidziany procedurą cywilną jakiegokolwiek terminu na dokonanie tej czynności.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, że skarga o wznowienie postępowania w rozpoznawanej sprawie została złożona w dniu 2 grudnia 2009 r., a więc przed upływem 3 miesięcy od chwili uzyskania przez skarżącego wiadomości o istnieniu podstawy wznowienia postępowania, a więc o istnieniu kilku prawomocnych orzeczeń dotyczących dziedziczenia po tych samych spadkodawcach. Fakt uzyskania tej wiadomości w dniu 16 października 2009 r. nie był w toku postępowania kwestionowany przez żadną ze stron, w szczególności przez W. P. (do chwili wniesienia apelacji), nie budził też wątpliwości Sądu; w takiej sytuacji – wbrew wywodom apelującego – nie było konieczne uprawdopodobnienie (nie wspominając już o udowodnieniu) zachowania terminu z art. 407 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., ponieważ art. 410 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. przewiduje taki obowiązek strony jedynie na żądanie Sądu w przypadku zaistnienia wątpliwości w tym przedmiocie i uznania okoliczności powołanych w skardze za niewystarczające. Jeśli takich wątpliwości nie było, wystarczające jest – w myśl art. 409 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. – powołanie w skardze okoliczności stwierdzających zachowanie terminu, co jest jednym z jej wymogów formalnych. Należy zatem uznać, że niniejsza skarga o wznowienie postępowania została złożona w ustawowym terminie, a tym samym zarzut naruszenia art. 407 § 1 k.p.c. w związku z art. 410 § 1 k.p.c. jest chybiony, jako że nie zaistniała podstawa do odrzucenia skargi z powodu uchybienia terminowi do jej złożenia.

Z powyższego wynika również, że niezasadny okazuje się zarzut naruszenia art. 409 k.p.c. w związku z art. 410 § 1 k.p.c. z uwagi na odrzucenie skargi mimo niewskazania ustawowej podstawy wznowienia. Już wcześniej wywiedziono, że skarżący w piśmie wszczynającym postępowanie powołał się na podstawę wznowienia w postaci istnienia kilku prawomocnych orzeczeń dotyczących tych samych spadkodawców, a uzupełniając braki formalne skargi w później złożonym piśmie, podał okoliczności, z których wynika pozbawienie go możliwości działania w sprawach I Ns 1058/07 i I Ns 695/08 Sądu Rejonowego w Zgierzu przy spełnieniu przesłanek z art. 524 § 2 k.p.c.

Oznacza to, że brak jest podstaw do uwzględnienia wniosków apelacji i musi zostać ona w całości oddalona w oparciu o art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.; orzeczenie Sądu I instancji ma prawidłowe brzmienie i słusznie Sąd ten nie podzielił stanowiska W. P. prezentowanego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Zgodzić się więc należy z tym Sądem, że w takiej sytuacji istniały w rozpoznawanej sprawie podstawy do zastosowania wobec uczestnika postępowania art. 520 § 3 k.p.c., zważywszy, że interesy stron postępowania pozostawały w sprzeczności; nie ma zatem powodów do skutecznego zakwestionowania zaskarżonego rozstrzygnięcia o zwrocie kosztów objętego pkt. 5 postanowienia Sądu Rejonowego.

W oparciu o § 13 ust. 1 pkt. 1 w związku z § 9 pkt. 2 in fine i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) przyznano reprezentującemu skarżącego pełnomocnikowi wynagrodzenie za świadczoną z urzędu pomoc prawną, powiększone o należny podatek od towarów i usług.